

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: suport@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 245
din data de 22.06.2011**

Dosar nr.: 369/2010

Petiția nr.: 7994/08.10.2010

Petent: Centrul de Resurse Juridice, Alianța Civică a Romilor din România, Romani CRISS

Reclamat: D O Z (Agenția Națională pentru Romi)

Obiect: afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

I.1.1. Centrul de Resurse Juridice, loc. București, str. Arcului, nr. 19, sector 2;

I.1.2. Alianța Civică a Romilor din România, loc. București, str. Maria Rosetti, nr. 34, et. 2, ap. 6, sector 2

I.1.3. Romani CRISS, loc. București, str. Pârcălabul Baldovin, nr.5, sector 1

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

I.2.1. D O Z

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petenții consideră că afirmațiile făcute de partea reclamată, cu ocazia interviului acordat în februarie 2009 reprezentantei Centrului de Resurse Juridice, doamna D N , în vederea realizării unui studiu cu privire la condițiile de locuire pentru romi și călători în România, au un caracter discriminatoriu la adresa etniei rome.

2.2. În cadrul interviului, partea reclamată, angajat al Agenției Naționale pentru Romi, a făcut aprecieri la adresa etniei rome în sensul că *“nu umblăm pe stradă după persoane brunete ca să le dăm case”* aprecieri considerate de

petenți ca fiind rasiste. Condițiile cercetării nu prevedeau menționarea numelui persoanelor intervievate, ci doar funcția oficială a acestora.

2.3. În luna august 2010, partea reclamată a făcut o sesizare la C.N.C.D., constituită în dosarul nr. 291/2010, împotriva doamnei D N pentru felul în care a interpretat afirmațiile citate mai sus, considerând că a fost discriminat de către aceasta. Drept argumente în sprijinul celor afirmate, partea reclamată susține că *“tânăra cercetătoare de la C.R.J. nu a priceput mai nimic din conversația pe care am avut-o în 2009”* și, tot referitor la doamna D N consideră că aceasta dă dovadă de o *“evidentă lipsă de simț al umorului (...), cel puțin în ceea ce mă privește.”*

2.4. Petenții arată că, prin sesizarea făcută de domnul D O Z și adresată Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în luna august 2010, acesta a decis să-și deoaleze identitatea de reprezentant al ANR pe domeniul locuire și să-și asume afirmațiile făcute în această calitate. Petenții subliniază faptul că decizia a aparținut în totalitate domnului D O Z

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

3.2. Prin adresele nr. 8749 din 02.11.2010, nr. 8750 din 02.11.2010, nr. 8752 din 02.11.2010 au fost citați petenții, iar prin adresa nr. 8746 din 02.11.2010 a fost citată partea reclamată, cu invocarea din oficiu a *exceptiei tardivității introducerii petiției* deoarece faptele semnalate de petenți au avut loc în luna februarie 2009, iar petiția a fost introdusă în luna octombrie 2010, nefiind respectat termenul de un an, prevăzut de lege, de la data săvârșirii faptei sau de la data la care petentul sau persoana interesată putea să ia cunoștință de săvârșirea ei, până la care poate fi sesizat Consiliul.

3.3. Prin adresa nr. 9698/30.11.2010, petenții solicită *respingerea exceptiei de tardivitate invocată din oficiu* de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și analizarea de către Colegiul director a fondului petiției.

IV. Susținerile părților

Susținerile petenților

4.1.1. Petenții semnalează faptul că, în luna februarie 2009, partea reclamată, în calitate de angajat al Agenției Naționale pentru Romi, a acordat un interviu reprezentantei Centrului de Resurse Juridice în vederea realizării unui studiu cu privire la condițiile de locuire pentru romi și călători în România, și, la întrebarea dacă apreciază că Agenția Națională pentru Romi are îndeajuns de multe resurse financiare și umane pentru a-și îndeplini mandatul, partea reclamată a răspuns *“Da, răspunsul este un da hotărât...Deci, având în vedere*

că nu suntem Ministerul Romilor să facem vile pentru fiecare persoană mai brunetă, să mă scuze colega mea din Gorj, așa...or mai fi și prin Dolj d'ăștia mai, așa mai ...mai bronzati. Deci nu, nu umblăm pă stradă după persoane brunete ca să le dăm case, da? Atâta vreme cât n-o să facem treaba asta, nu avem nevoie de fonduri prea mari. Nu ai nevoie decât de puțină istețime, de o relație foarte bună cu autoritățile centrale, de modalități de a presa asupra autorităților locale, de a presa nu neapărat cu ciomaga, ci cu zăhărelul”.

4.1.2. Petenții consideră că formulările părții reclamate sunt rasiste. Petenții arată că, în luna august 2010, partea reclamată a făcut o sesizare adresată C.N.C.D. împotriva reprezentantei C.R.J. pentru felul în care a interpretat afirmațiile citate mai sus, considerând că a fost discriminat de către aceasta. Partea reclamată nu dezmente declarațiile făcute și menționează că reprezentanta C.R.J. nu a priceput mai nimic din conversația pe care au avut-o în 2009 și dă dovadă de lipsa de simț al umorului.

4.1.3. Petenții arată că, prin petiția pe care reprezentantul A.N.R. a formulat-o în luna august 2009, acesta a decis să-și devoaleze identitatea de reprezentant al A.N.R. pe domeniul locuire și să-și asume afirmațiile făcute în această calitate.

4.1.4. Petenții sunt de părere că afirmațiile făcute de partea reclamată constituie o gravă încălcare a dreptului la demnitate personală a romilor și creează un cadru intimidant, ostil, degradant și ofensiv. Petenții arată că partea reclamată este funcționar public într-o instituție menită a contribui la implementarea politicilor statului român în materia îmbunătățirii situației romilor, și, în particular, în materia combaterii discriminării și a prejudecăților împotriva persoanelor de etnie romă. Mai mult, partea reclamată a făcut afirmațiile cu caracter discriminatoriu în contextul unei cercetări, deci al unei situații în care ceea ce exprimă se presupune a deveni public.

4.1.5. Petenții subliniază faptul că este revoltător contextul în care partea reclamată îi identifică pe romi drept “mai bronzati” și “mai bruneti” și maniera în care găsește de cuviință să răspundă la o întrebare referitoare la exercitarea propriilor atribuții de serviciu. Petenții arată că afirmațiile făcute de partea reclamată trebuie puse în contextul cercului vicios al sărăciei cu care se confruntă o proporție mult prea mare a romilor și cu discriminarea pe care o înfruntă zilnic membrii acestei etnii.

4.1.6. Petenții arată că, pentru partea reclamată, oamenii, cu precădere femeile, sunt identificate în funcție de etnie, când vine vorba de preferințe, și nu în funcție de atributele personale, prin definiție, individuale.

4.1.7. Petenții sunt de părere că, în cazul semnalat, sunt întrunite conditiile necesare constatării unei fapte ca fiind discriminatorie și anume *tratamentul diferențiat, criteriul* în baza căruia s-a produs fapta de discriminare, respectiv etnia romă, *efectul produs* de înlăturare a recunoașterii în condiții de egalitate a dreptului la demnitate umană al membrilor etniei romă, *persoanele aflate în situații comparabile* cărora li se aplică un tratament diferențiat, respectiv persoanele de etnie romă față de persoanele de altă etnie. În plus, petenții semnalează *caracterul public* al afirmațiilor părții reclamate, având în vedere faptul că acestea au fost făcute în cadrul unui interviu presupus a deveni public. Partea reclamată și-a asumat afirmațiile făcând o sesizare la C.N.C.D. împotriva

autoarei raportului, sesizare în care nu neagă în niciun fel că ar fi făcut acele afirmații și nici calitatea în care le-a făcut.

4.1.8. Față de *exceptia tardivității* invocată din oficiu de C.N.C.D., petenții arată că, deși sesizarea este făcută în octombrie 2010, iar afirmațiile cu caracter discriminatoriu au fost făcute în luna februarie 2009, putând fi sesizate Consiliului în termenul legal de un an, efectul acestora s-a produs la data publicării raportului, respectiv în luna octombrie 2010. Partea reclamată și-a asumat, în mod public, afirmațiile făcute în luna august 2010, când a formulat o petiție la C.N.C.D. împotriva autoarei raportului, dată de la care, în opinia petenților, curge termenul de un an prevăzut de lege. Pentru motivele invocate, petenții solicită respingerea excepției de tardivitate ridicată din oficiu de către Consiliu și analizarea pe fond a sesizării.

4.1.9. Referitor la cererea părții reclamate de conexare a celor două dosare, petenții solicită respingerea acestei cereri deoarece conexarea nu se justifică, nefiind întrunite condițiile enumerate în art. 164, alin. 1 din Codul de procedură civilă, respectiv aceea de a exista aceleași părți în ambele cauze.

4.1.10. Petenții precizează că afirmațiile făcute de partea reclamată în luna februarie 2009 au apărut în raportul redactat de Centrul de Resursre Juridice fără a fi menționat numele celui care a făcut afirmațiile conform formularului de consimțământ care prevedea că numele persoanei care dă interviul nu va fi folosit. Afirmațiile și-au produs efectul discriminator la data publicării raportului, respectiv 20 octombrie 2010. Afirmațiile au putut fi însă asociate cu autorul lor doar în momentul în care acesta a dorit să-și asume, în mod public, și să reitereze astfel afirmațiile făcute în luna februarie 2009 prin petiția înaintată către C.N.C.D. împotriva autoarei raportului, în luna august 2010. Petenții precizează că doar în acest moment au fost întrunite condițiile pentru formularea petiției împotriva părții reclamate.

4.1.10. Petenții solicită discutarea dosarului pe fond, conform argumentelor prezentate în petiție, și sancționarea faptei de discriminare supusă analizei Consiliului.

Sușinerile părții reclamate

4.2.1. Partea reclamată afirmă că mai există o petiție adresată Consiliului în care acesta este petent, iar părți reclamate sunt petenții din dosarul 369/2010. Partea reclamată consideră că *"recenta petiție a celor trei organizații urmărește tocmai prevenirea unei decizii defavorabile dumnealor în acel dosar, precum și, poate, declanșarea unui proces civil din partea mea. În calitate de contra-măsură, și numai în această calitate, s-ar putea justifica actuala contra-petiție semnată de liderii celor trei organizații"*.

4.2.2. Partea reclamată consideră că petiția nr. 7994/08.10.2010 este tardivă, deoarece semnatarii petiției știau cine este partea reclamată încă din februarie 2009, dar nu au binevoit să îl denunțe în calitate de "rasist împutit" decât la data de 8 octombrie 2010, după ce i-a adus în fața C.N.C.D. pentru

comportament discriminatoriu. Partea reclamată subliniază faptul că petiția este tardivă, potrivit legislației în vigoare.

4.2.3. Partea reclamată este convinsă că cele două dosare la care face referire vor fi conexe. Partea reclamată consideră că problema locuințelor/locuirii romilor din România este una nu numai complexă, dar și foarte delicată, lucru pe care a încercat să îl spună și reprezentantei C.R.J., dar nu a fost bine înțeles.

4.2.4. Partea reclamată propune conexarea celor două petiții, a sa, din august 2010 și a celor trei organizații, din octombrie 2010. Partea reclamată reafirmă faptul că nu a avut niciodată calitatea de responsabil, din partea Agenției Naționale pentru Romi, cu domeniul locuințelor/locuirii romilor.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. **În drept**, Colegiul director, potrivit art. 22 din Procedura internă de soluționare a petițiilor, a invocat, din oficiu, *excepția tardivității* introducerii plângerii în cazul semnalat de petenți.

5.2. Față de excepția invocată din oficiu de C.N.C.D., petenții arată că, deși sesizarea este făcută în octombrie 2010, iar afirmațiile cu caracter discriminatoriu au fost făcute în luna februarie 2009, putând fi sesizate Consiliului în termenul legal de un an, efectul acestora s-a produs la data publicării raportului, respectiv în luna octombrie 2010. Partea reclamată și-a asumat, în mod public, afirmațiile făcute în luna august 2010, când a formulat o petiție la C.N.C.D. împotriva autoarei raportului, dată de la care, în opinia petenților, curge termenul de un an prevăzut de lege. Colegiul reține că, pentru motivele invocate, petenții solicită respingerea excepției de tardivitate ridicată din oficiu de către Consiliu și analizarea pe fond a sesizării.

5.3. Colegiul director ia act de afirmațiile petenților referitoare la excepția de tardivitate invocată, reținând că, într-adevăr, se justifică respingerea acesteia, *în parte*, în ceea ce privește aspectele sesizate de Alianța Civică a Romilor din România și de Romani CRISS, urmând a fi admisă doar pentru aspectele sesizate de către Centrul de Resurse Juridice, în speță de doamna D N

5.4. Colegiul director constată faptul că doamna D N a cunoscut fapta săvârșită de partea reclamată, respectiv afirmațiile cu caracter discriminatoriu ale acesteia, în momentul în care a luat interviul la care se face referire în petiție și anume în luna februarie 2009. Colegiul director apreciază faptul că acordul de confidențialitate încheiat între partea reclamată și C.R.J. nu poate justifica nesesizarea unor fapte de discriminare, nu echivalează cu renunțarea la dreptul de a nu fi discriminat. În plus, interviul a fost luat de către doamna D N ca și reprezentant al C.R.J. și a fost inclus într-un raport, fapt cunoscut de partea reclamată. Afirmațiile făcute de partea reclamată cu privire la persoanele de etnie romă au fost calificate și cuprinse în raportul întocmit de către doamna D N ca aparținând unui "*funcționar public rasist*".

5.5. Colegiul director reține că petiția domnului D O Z din luna august 2010 a fost făcută ca reacție a acestuia cu privire la publicarea raportului în care este calificat ca fiind rasist, un funcționar rasist, fără a i se

dezvălui însă identitatea, respectându-se acordul de confidențialitate. Față de aceste aspecte Colegiul dispune faptul că, în ceea ce privește sesizarea făcută de C.R.J. împotriva domnului D O Z , *excepția tardivității introducerii plângerii este admisă*, nefiind respectat termenul de un an stabilit de lege, ce curge din momentul săvârșirii faptei de discriminare sau de la care petentul putea să ia cunoștință de săvârșirea ei.

5.6. Raportat la ceilalți doi petenți, Alianța Civică a Romilor din România și Romani CRISS, Colegiul director arată că aceștia au făcut petiția în termen, reținând că au putut lua cunoștință de afirmațiile cu caracter discriminatoriu ale părții reclamate abia în momentul în care acesta a sesizat Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și a fost constituit dosarul 291/2010 în care aveau calitatea de părți reclamate. Față de cele două organizații nonguvernamentale menționate mai sus, Colegiul apreciază că acestea au și calitate procesual activă, plângerea formulată de ele respectă termenul de un an din momentul săvârșirii faptei de discriminare sau de la care petentul putea să ia cunoștință de săvârșirea ei, termen în care se poate sesiza Consiliul, drept urmare *respinge*, în cazul lor, a *excepției tardivității introducerii petiției*.

5.7. Colegiul reține faptul că plângerea formulată este făcută în numele comunității de romi pe care petenții o reprezintă, iar partea reclamată nu neagă afirmațiile făcute, ci doar interpretarea acestora cu rea credință.

5.8. Referitor la cererea domnului D O Z de a se conexa petiția formulată de el și constituită în dosarul 291/2010 cu petiția în care este parte reclamată, constituită în dosarul 369/2010, Colegiul director consideră că, în acest caz, nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru conexarea celor două dosare, în sensul că nu sunt aceleași părți în ambele cauze.

5.9. *Pe fond*, Colegiul director reține că afirmațiile făcute de partea reclamată întrunesc conditiile necesare constatării unei fapte ca fiind discriminatorie și anume *tratamentul diferențiat, criteriul* în baza căruia s-a produs fapta de discriminare, respectiv etnia romă, *efectul produs* de înlăturare a recunoașterii în condiții de egalitate a dreptului la demnitate umană al membrilor etniei rome și tratamentul diferențiat aplicat acestora.

5.10. Având în vedere aspectele semnalate de petenți, punctele de vedere exprimate de părți și legislația incidentă, Colegiul director dispune constatarea săvârșirii unei fapte de discriminare de către partea reclamată și sancționarea acesteia cu avertisment.

5.11. Potrivit art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, "*constituie hărțuire și se sancționează contravențional pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorii socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.*"

5.12. Hărțuirea reprezintă o formă de discriminare, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile

Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

5.13. În acest sens, reținem că în materia legislației nediscriminare, astfel cum este transpus aquis-ul communautaire, pentru a ne găsi în situația unei fapte de hărțuire este necesară întrunirea cumulativă a elementelor constitutive acesteia. Astfel, fapta de hărțuire se circumstantiază într-un comportament care poate îmbraca diferite forme. Formularea textului cuprinde sintagma „orice comportament”. Sintagma „orice comportament” denotă intenția legiuitorului de a cuprinde o arie largă de comportamente, și nu una restrictivă, ceea ce permite reținerea unor calificări diferite în practică, și care pot să varieze de la caz la caz, circumscrise sub forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, verbal sau în scris, gesturi, acte sau fapte etc.

5.14. Motivul sau cauza comportamentului este determinat de un criteriu interent, care este în mod expres prevăzut de legiuitor, într-o listă neexhaustivă, având în vedere că textul de lege prezintă într-o enumerare cu caracter determinat criteriul de „rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenența la o categorie defavorizată, vârsta, handicap, statut de refugiat ori azilant”. Caracterul neexhaustiv este dat de însăși sintagma „sau orice alt criteriu” alăturată criteriilor exprese. Sintagma „sau orice alt criteriu”, practic oferă posibilitatea reținerii oricărui alt element nespecificat de lege, dar care este materializat ca fapt determinant în săvârșirea formei de discriminare denumită ca hărțuire. Manifestarea comportamentului pe baza oricăruia dintre criteriile prevăzute de lege „duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest element constitutiv al hărțuirii, permite reținerea acelor comportamente care, chiar dacă nu au fost săvârșite cu intenție, produc efectul de realizare al unui cadru definit ca „intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”.

5.15. Referitor la cazul semnalat de petenți, Colegiul director apreciază că doar efectele săvârșirii faptei de discriminare s-au produs în spațiul public (la momentul publicării raportului), fapta s-a consumat în spațiul privat, în momentul luării interviului de către reprezentanta C.R.J.

5.16. Colegiul director concluzionează că, prin fapta săvârșită de partea reclamată, s-a adus atingere drepturilor unei comunități, respectiv comunitatea romă, afirmațiile domnului D O Z fiind de natură a atrage răspunderea contravențională a acestuia și totodată să prevină săvârșirea unor astfel de comportamente în viitor.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. admiterea excepției tardivității introducerii plângerii, invocată din oficiu de Consiliu, în ceea ce privește aspectele sesizate de către Centrul de Resurse Juridice, în speță de doamna D N
2. respingerea excepției tardivității introducerii plângerii, invocată din oficiu de Consiliu, în ceea ce privește aspectele sesizate de Alianța Civică a Romilor din România și de Romani CRISS;
3. respingerea conexării dosarelor solicitată de partea reclamată;
4. constatarea faptei de discriminare savârșită de domnul D O Z potrivit art. 2 (5) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
5. sancționarea cu avertisment a domnului D O Z
6. clasarea dosarului;
7. se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

GERGELY DEZIDERIU – Membru

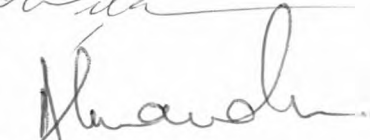
JURA CRISTIAN – Membru

NIȚĂ DRAGOȘ TIBERIU - Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

VLAȘ CLAUDIA SORINA - Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

